

■ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΜΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

«Ο καλλιτέχνης δεν είναι ψυχαναλυτής»

Ζωγράφος, εικαστικός, συγγραφέας, καινοτόμος εκπαιδευτικός. Ο Αναστάσης Μαδαμόπουλος παραμένει μόνιμα ανήσυχος και στο βιβλίο του «Στις μαύρες πάνω πέτρες της φυγής» αναζητά τη θεραπεία της απώλειας, παντρεύοντας την αφήγηση με τη ζωγραφική, για να καταλήξει σε ένα εικαστικό πείραμα.

■ Το πρώτο μέρος του βιβλίου σας φαίνεται να είναι μια αλληγορία. Είναι έτσι;

Όντως, το πρώτο μέρος είναι αλληγορικό. Επέλεξα τα πουλιά ως πρωταγωνιστικά πρόσωπα, καθώς είναι συνδεδεμένα με τις έννοιες της ελευθερίας και της φυγής - ακόμα και στο κλουβί τα πουλιά με την πρώτη ευκαιρία που θα τους δοθεί θα φύγουν. Ο κάθε αναγνώστης στη φυγή των πουλιών διακρίνει δικές του απώλειες. Για εμένα είναι η απώλεια όλων των πραγμάτων που ήθελα να κάνω και δεν έκανα. Είναι ο χρόνος, τα παιδιά μου που μεγαλώνουν, εγώ που μεγαλώνω και δραπετεύω από τις ηλικίες, η απώλεια φίλων αγαπημένων που τους έχασα νωρίς, απώλεια της νιότης, των παιδικών χρόνων...

■ Στο δεύτερο μέρος αλλάζετε τον πρωταγωνιστή του βιβλίου. Βλέπουμε το κυρίαρχο γεγονός της απώλειας να περνάει στο φόντο και στην πραγματικότητα είμαστε αντιμέτωποι με μια λογοτεχνική αφήγηση της ιστορίας της ζωγραφικής.

Στόχος είναι να περιγράψω πώς αποδίδεται η απώλεια εικαστικά. Αν είναι δυνατόν να αποτυπωθεί η απώλεια με σχήματα, με χρώματα. Αν μπορεί η ζωγραφική (που γι' αυτό άλλωστε ονομάζεται και ζω-γραφική, δηλαδή γράφω τη ζωή) να ξαναζωντανέψει τα χαμένα (πιπνά στην περίπτωση του βιβλίου). Έτσι επιμένει ο πρωταγωνιστής του βιβλίου, ο εικαστικός, πως ζωγραφισμένα τα πουλιά βουβά δεν είναι. Προσπαθεί να κοντραριστεί με τη θεωρία πως η ζωγραφική είναι δευτερεύουσα τέχνη και δεν μπορεί να ιάσει τις απώλειες.

■ Παρακολουθούμε τον εικαστικό, τον πρωταγωνιστή του αφηγήματός σας, να περιγράφεται ως ερμητίτης που επιστρέφει στην κοινωνία για να τη βοηθήσει και τελικά να εξαφανιστεί. Εν τέλει ο καλλιτέχνης χρειάζεται απομόνωση για να δημιουργήσει;

Ο καλλιτέχνης, αν δεν είναι σε επαφή με τον κόσμο, δεν είναι καλλιτέχνης. Επωμίζεται, φορτώνεται τα προβλήματα των γύρω του, των άλλων ανθρώπων και κάνει μια προσπάθεια να δείξει μια στάση. Όχι οπωσδήποτε λύση, αλλά σίγουρα να φωτίσει το πρόβλημα, κι αυτή είναι καλλιτεχνική στάση. Ο καλλιτέχνης δεν είναι κοινωνιολόγος, δεν είναι ψυχαναλυτής. Ο καλλιτέχνης οσμίζεται κάτι και το φανερώνει με την τέχνη του. Ο θρίαμβός του είναι να κοινωνήσει τη συγκίνηση που νιώθει. Σίγουρα ο καλλιτέχνης έχει μια περίο-

■ «Ο εικαστικός καλλιτέχνης θέλει να μεταφέρει ένα μήνυμα. Μπορεί να είναι μια γραμμή, που όμως να σου μεταφέρει μια συγκίνηση, όπως τα έργα του μεγάλου Μόραλη, που με τρία χρώματα και με δύο καμπύλες έφτιαχνε ένα συγκλονιστικό έργο. Οι περισσότεροι Έλληνες, όταν δουν ένα τόσο απλό έργο, θα πουν «τι μπουρδες είναι αυτές, που θα δώσω τόσα λεφτά να τις βάλω στο σαλόνι μου»».

δο απομόνωσης, ώστε να επεξεργαστεί όσα νιώθει και βλέπει, αλλά μετά δεν μπορεί να μένει αποκλεισμένος.

■ Σε κάποιο σημείο του αφηγήματός σας γράφετε πως ελάχιστοι αναγνωρίζουν τη διαφορά του ζωγράφου από τον εικαστικό καλλιτέχνη. Στην Ελλάδα αναγνωρίζεται η διαφορά, είμαστε οι Έλληνες γνώστες των τεχνών;

Όχι, ελάχιστοι. Όλοι αναγνωρίζουμε το ζω-

γράφο, όχι όμως τον εικαστικό. Αν ρωτήσεις εμένα, ο ζωγράφος είναι αυτός που αναπαριστά, ενώ ο εικαστικός ερμηνεύει, πηγαίνει στην ουσία. Ελάχιστοι άνθρωποι σήμερα μπορούν να συγκινηθούν από ένα video art, οι περισσότεροι βαριούνται. Και γι' αυτό ακριβώς στην Ελλάδα ανθίζουν τα «κορνιζάδικα». Αν θέλει δηλαδή κάποιος να «ντύσει» το σπίτι του, πηγαίνει στο κορνιζάδικο της γειτονιάς του και αγοράζει πίνακες ζωγράφων που είναι τεχνίτες, που μπορούν να πετύχουν την αναπαράσταση μιας νεκρής φύσης, που, όμως, αποστεώνουν μια στιγμή της φύσης, τη μιομοποιούν και τη φέρνουν στο σπίτι σου ως υποκατάστατο, ενώ ο εικαστικός δεν έχει τέτοιες φιλοδοξίες, θέλει να μεταφέρει ένα μήνυμα. Μπορεί να είναι μια γραμμή, που, όμως, να σου μεταφέρει μια συγκίνηση, όπως τα έργα του μεγάλου Μόραλη, που με τρία χρώματα και με δύο καμπύλες έφτιαχνε ένα συγκλονιστικό έργο. Οι περισσότεροι Έλληνες, όταν δουν ένα τόσο απλό έργο, θα πουν «τι μπουρδες είναι αυτές, που θα δώσω τόσα λεφτά να τις βάλω στο σαλόνι μου».

■ Πρώτα γεννήθηκαν οι πίνακες ή οι λέξεις στο βιβλίο σας «Στις μαύρες πάνω πέτρες της φυγής»;

Πρώτα απ' όλα διάβαζα κείμενα για τη ζωγραφική, και πέφτοντας πάνω στην πρόταση της Βιρτζίνια Γουλφ «ζωγραφισμένο το απόδονι βουβό δεν είναι», ξεκίνησα να ζωγραφίζω πιπνά, προσπαθώντας να ακούσω το κελιάδισμά τους (γέλια), και μετά οδηγήθηκα στην αφήγηση. Στη συνέχεια συμπλήρωσε το ένα το άλλο. Άλλες φορές προέτρεχε η ζωγραφική κι άλλες το κείμενο.

■ Στους πίνακές σας που περιλαμβάνονται στο βιβλίο διακρίνονται σαν πλαίσια λέξεις, προτάσεις ολόκληρες που μοιάζουν με σημειώσεις.

Η γραφή πάνω στο ζωγραφικό έργο έχει ποικίλες λειτουργίες. Πρώτα ως πλαίσισμα. Είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσονται οι μορφές μου και τις βοηθάει στο κεντράρισμά τους. Αν σκύψεις, όμως, πάνω και διαβάσεις το κείμενο, διαπιστώνεις πως είναι οι στοχασμοί του εικαστικού.

■ Είναι η πρώτη φορά που κάνετε κάτι τέτοιο; Η δεύτερη. Στην προηγούμενη έκθεσή μου το είχα τολμήσει ξανά. Ήταν ένα πείραμά μου πώς η ίδια η γραφή μπορεί να γίνει θέμα ζωγραφικό, έργο τέχνης, υπογραμμισμένη με διαφορετικές τονικότητες. Εκτός από το περιεχόμενό της, που έχει μια σημασία, με απασχολεί και η μορφή της, πώς έχει δηλαδή κλισαριστεί, για να το πω με όρους γραφιστικής.

info

Ο Αναστάσης Μαδαμόπουλος είναι πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και εργάζεται ως φιλόλογος στον εκπαιδευτικό οργανισμό Νέα Γενιά Ζηρίδη. Έχει συγγράψει φιλολογικές μελέτες και βοηθήματα για εκπαιδευτικούς και μαθητές. Παράλληλα, εκθέτει τακτικά το εικαστικό του έργο στην Αθήνα και στη Σύμη. Το αφήγημά του «Στις μαύρες πάνω πέτρες της φυγής» κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Έναστον.